

Pressemelding

fra EUs narkotikabyrå i Lisboa

EUROPEISK NARKOTIKARAPPORT 2020: HOVEDPUNKTER

Konsekvenser av covid-19 og et sterkt narkotikamarked fører til nye trusler mot helsen og sikkerheten i Europa

(22.9.2020, LISBOA — **SPERREFRIST 11.00 CET/10.00 Lisboa**) Høy tilgjengelighet av alle narkotikatyper, narkotikaproduksjon i Europa og høypotente stoffer er blant bekymringene **EUs narkotikabyrå (EMCDDA)** tar opp i **Europeisk narkotikarapport 2020: Trender og utviklinger** ⁽¹⁾. I sin siste årlige gjennomgang markerer byrået at det har drevet med overvåking i 25 år og beskriver hvordan narkotikasituasjonen var mot slutten av 2019, og hvilke forandringer **covid-19**-pandemien har medført i begynnelsen av 2020.

Nye utviklingstrekk som framheves i rapporten, er blant annet rekordhøye kokainbeslag og store heroinbeslag, en økende produksjon av syntetiske rusmidler og bekymringer rundt svært sterk cannabis, nye syntetiske opioider og ecstasypiller som inneholder høye nivåer av MDMA. På grunnlag av **EMCDDAs** nye hurtigstudier (våren 2020) ⁽²⁾ ser rapporten også på konsekvensene av **covid-19** for narkotikabruk og narkotikamarkedet, og hvilke langsiktige ringvirkninger pandemien kan få for Europas rusmiddeljenester, politi og tollvesen. Det fryktes at innovative narkotikadistribusjonsmodeller som ble utviklet under nedstengingen av samfunnet, sammen med den økonomiske virkningen av pandemien på sårbare lokalsamfunn, vil øke utfordringene som en rikelig narkotikaforsyning allerede utgjør.

EU-kommissær for indre anliggender Ylva Johansson sier det slik: «Den *europaiske narkotikarapporten 2020* understreker farene som produksjon og handel med illegale stoffer utgjør for helsen og sikkerheten til innbyggerne i EU. Organiserte kriminelle grupper som driver lukrative narkotikamarkeder, og de rekordhøye nivåene av kokain og høye volumene av heroin som er beslaglagt, understreker den vedvarende trusselen fra kriminelle som søker å utnytte forsyningskjeder, innførselsruter og store havner til narkotikahandel. Økt tilgjengelighet av alle typer illegale stoffer øker helse- og sikkerhetsrisikoene. EUs nye dagsorden og handlingsplan for narkotika 2021–25 utgjør den politiske og strategiske rammen for å håndtere narkotikarelaterte utfordringer for sikkerheten og folkehelsen på en effektiv og uttømmende måte gjennom bruk av alle relevante virkemidler i EU og på lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan.»

Europas narkotikasituasjon fram til 2020: hovedpunkter

Følgende «hovedpunkter» er identifisert i årets analyse:

Store narkotikaforsendelser blir stadig oftere avskåret – Økende beslag av store mengder kokain, hasj og stadig mer heroin som transporteres sjøveien, vekker bekymring med tanke på organiserte kriminelle gruppers infiltrasjon av lovlige forsyningskjeder, innførselsruter og store havner.

Kokain spiller en stadig større rolle i Europas narkotikaproblem – Renheten på kokain har økt, og flere påbegynner behandling for første gang. Kokainbeslagene er de høyeste som noen gang er registrert (181 tonn, 110 000 beslag).

Potensialet for økt heroinbruk og eksisterende skader er urovekkende — Heroinmengden som ble beslaglagt i EU, doblet seg nesten mellom 2017 og 2018 (fra 5,2 til 9,7 tonn), og det rapporteres stadig at

det foregår noe heroinproduksjon i EU. Dette antyder at det trengs mer overvåking for å oppdage eventuelle tegn på økt brukerinteresse av dette rusmidlet. Tilgangen til opioidsustitusjonsbehandling er fortsatt begrenset i noen land.

Innsikt i folkehelseeffekten av høypotent cannabis og nye produkter — Hasj og marihuana inneholder gjennomsnittlig omtrent dobbelt så mye THC som de gjorde for et tiår siden. Dette krever tett overvåking av markedet i en tid der nye former for cannabis også dukker opp (f.eks. konsentrater, spiselige cannabisprodukter).

Økt og variert narkotikaproduksjon i Europa — Etablerte og nye rusmidler blir fortsatt produsert i Europa for lokale og globale markeder, med et større antall laboratorier og produksjonssteder som oppdages, og en større variasjon i anvendte kjemikalier.

En vedvarende tilgjengelighet av høypotente MDMA-produkter understreker behovet for større brukerbevissthet — En innovativ og økende produksjon av syntetiske rusmidler i Europa framgår av den løpende tilgjengeligheten av tabletter med høyt MDMA-innhold og pulver med høy renhet, noe som utgjør en betydelig helserisiko for brukerne. Dette understreker behovet for tiltak som håndterer skader som følger av rekreasjonsbruk av narkotika.

Økende kompleksitet i narkotikamarkedet utgjør regulatoriske utfordringer og helserisikoer — Mindre vanlige og ikke-kontrollerte stoffer ser ut til å utgjøre et økende problem i visse land, med et økende beslag av ketamin, GHB og LSD og bekymringer rundt bruken av dinitrogenoksid (lystgass) og nye benzodiazepiner.

Nye verktøy og innovative strategier er nødvendige for å støtte opptrappingen av hepatitt C-behandling — Bedre tilgang til forebygging, testing og behandling for hepatitt C er avgjørende for eliminering av infeksjon blant personer som injiserer narkotika. Innføring av forbedrede teknikker for diagnose og overvåking for å identifisere personer med kronisk infeksjon er viktig for målrettet behandling.

Narkotikaoverdoser er i økende grad assosiert med en aldrende befolkning — Mellom 2012 og 2018 økte antallet overdoser blant dem som er 50 år og eldre med 75 %. Det anslås at 8300 overdosedødsfall inntraff i EU i 2018. Overdosedødsfall som omfatter opioider, kan forebygges gjennom rask tilførsel av nalokson.

Nye psykoaktive stoffer (NPS) har blitt et mer vedvarende problem — De tre siste årene har omtrent ett NPS per uke blitt påvist for første gang i Europa. 53 stoffer ble påvist i 2019.

Påvisning av nye syntetiske opioider er et urovekkende eksempel på kontinuerlig tilpasningsevne i markedet — Åtte ikke-kontrollerte, nye syntetiske opioider, noen fra forskjellige og nye grupper, ble påvist for første gang i 2019, noe som gir ny grunn til bekymring for folkehelsen.

Konsekvenser av covid-19: utfordringer

Basert på funn fra EMCDDAs hurtigstudier, beskriver rapporten hvordan mange rusmiddeltjenester ble tvunget til å stenge ned eller begrense tilbudet i den tidlige perioden med nedstenging av samfunnet, men de klarte imidlertid å tilpasse og fornye seg (f.eks. via telemedisin) og gi rask tilgang til behandling og annen hjelp. Den første virkningen av krisen på mønstrene for narkotikabruk var blandet. Blant annet var det tegn på fallende interesse for stoffer som vanligvis brukes i sosiale sammenhenger (f.eks. MDMA, kokain), men åpenbar økt bruk av andre stoffer i noen grupper (f.eks. cannabis, nye benzodiazepiner). I begynnelsen ble narkotikaforsyningen til lokale narkotikamarkeder forstyrret, noe som førte til mangel og høyere priser, men dette kan snu etter hvert som folkehelseiltak blir lempet.

Rapporten viser også hvordan organiserte kriminelle grupper raskt tilpasset måten de arbeidet på, særlig på detaljnivå. Siden restriksjoner for bevegelsesfrihet påvirket gatehandelen av illegale rusmidler, vendte

forbrukere og tilbydere seg til markeder på det mørke nettet, sosiale medier og pakke- og hjemleveringstjenester. Overvåking av narkotikamarkedet antydte at det forekom mindre smugling via flypassasjertransport, men at handel via sjøveien holdt seg på samme nivåer som før pandemien. Det lot heller ikke til at produksjonen av syntetiske rusmidler og cannabisdyrking i Europa ble alvorlig påvirket.

EMCDDAs direktør Alexis Goosdeel sier følgende: «Covid-19-pandemien har hatt umiddelbare konsekvenser for narkotikabruk, forsyning på detaljnivå og tjenester, og har understreket de særlige behovene til personer som bruker narkotika. Det er fortsatt for tidlig å evaluere hvilke konsekvenser pandemien får på lang sikt, men på kort sikt merker vi allerede forandringer, blant annet større interesse for bruk av digital teknologi i narkotikamarkedet og innovativ narkotikabehandling gjennom e- og m-helseløsninger. Det er imidlertid grunn til bekymring for at enkelte kan bli mer sårbare for narkotikaproblemer og involvering i narkotikamarkedet når de økonomiske ringvirkningene av krisen setter inn. Det vil legge større press på tjenester som allerede er overbelastet. Det er derfor viktig at vi handler raskt for å identifisere og håndtere nye trusler som kan oppstå i denne raskt skiftende situasjonen.»

Styreleder for EMCDDA, Laura d'Arrigo, har følgende konklusjon: «Når vi kommer med årets *europiske narkotikarapport* og markerer at EMCDDA har drevet med overvåking i 25 år, står vi overfor et utfordrende narkotikaproblem forsterket av konsekvensene av covid-19. EUs balanserte tilnærming til narkotikafenomenet er avgjørende for å møte de komplekse helse- og sikkerhetstruslene fra illegale rusmidler. Dagens rapport er en påminnelse om at vi mer enn noen gang trenger en objektiv vurdering av narkotikasituasjonen i Europa for å finne effektive responser og sammen stake ut kursen videre.»

(¹) Den europeiske narkotikarapporten (engelsk) og et sammendrag av «hovedpunkter» (24 språk) er tilgjengelige på www.emcdda.europa.eu/edr2020. Data som underbygger rapporten, er tilgjengelige i de statistiske opplysningene for 2020 (Statistical Bulletin) www.emcdda.europa.eu/data/stats2020. Referanseperioden er narkotikasituasjonen fram til utgangen av 2019.

(²) Mer informasjon finnes på www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19 og www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources